

Χαλκιδική

Ο ΠΙΟ
ΑΓΑΠΗΜΕΝΟΣ

ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ

Απέραντο γαλάζιο, βαθύ πράσινο και ατέλειωτες παραλίες, ένας μοναδικός συνδυασμός στο Αιγαίο!

Την αναζητάμε κάθε χρόνο με την οικογένειά μας, με τους φίλους και με τις παρέες μας, πάντοτε σίγουροι ότι στις αμμουδιές της θα ζήσουμε υπέροχες στιγμές!

Όμως, αλήθεια, πόσο καλά τη γνωρίζουμε; Οι Δύο Όψεις ανακάλυψαν πληροφορίες που σίγουρα δεν έχετε ακούσει!!

ανακάλυψε η Σοφία Καρυπίδου
sofia@karipidou.de

Η Ελληνική μυθολογία αναφέρεται συχνά στη Χαλκιδική:

Το αρχαίο όνομα της Κασσάνδρας ήταν Φέγγρα, δηλαδή τόπος της φωτιάς. Πιστεύεται ότι ήταν η γη των Γιγάντων και το πεδίο μάχης του πολέμου μεταξύ των Θεών του Ολύμπου και των Γιγάντων, όταν οι τελευταίοι επιχειρήσαν να εκδιώξουν τους Θεούς από τον Όλυμπο. Σύμφωνα με ένα μύθο, ο Εγκέλαδος, ένας από τους Γιγάντες, καταπλακώθηκε από βράχο που πέταξαν εναντίον του οι Θεοί του Ολύμπου. Έτσι, ο „Εγκέλαδος-Σεισμός” γίγαντας, είναι θαμμένος στην Κασσάνδρα, αλλά μη έχοντας πεθάνει, από καιρό σε καιρό προσπαθεί να ελευθερωθεί από το βράχο που τον έχει καταπλακώσει και οι προσπάθειές του αποτελούν το φαινόμενο του σεισμού. Στο άλλο άκρο της Χαλκιδικής η χερσόνησος του Αθω πάλι σχηματίστηκε και πήρε το όνομα της από το βράχο που έριξε εναντίον των θεών ο Γίγαντας Άθως. Η Σιθωνία οφείλει το όνομά της στο Σίθωνα, το γιο του Ποσειδώνα. Μύθοι θα πει κανείς.

Υπονοούν όμως την προσπάθεια που καταβλήθηκε για να ερμηνευτούν, από τα πολύ παλιά χρόνια, οι ιδιορρυθμίες αυτού του χώρου.

Τα απολιθωμένα λείψανα ελεφαντοειδών και άλλων εξαφανισμένων ειδών που βρέθηκαν στη Νικήτη και έχουν εντοπιστεί στα Βραστά, στην Τρίγλια κ.α. αποτελούν μάρτυρες μιας άλλης εποχής, που μάλλον δεν είδε ποτέ ανθρώπινο γένος. Επίσης τα ευρήματα στο Σπήλαιο των Πετραλώνων απέδειξαν ότι η παρουσία του ανθρώπου εδώ ξεπερνά τις 700.000 χρόνια, ενώ το κρανίο του αρχανθρώπου υπολογίζεται πως έχει ηλικία 200.000 ετών περίπου. Εγκαταστάσεις οργανωμένης κοινωνίας έχουμε στη Χαλκιδική από το 4.000 π.Χ. και οι παλαιότεροι κάτοικοί της ήταν Θράκες και Πελασγοί.

Τον 8ο αι. π.Χ. πλήθος κατοίκων καταφθάνει στην περιοχή, προερχόμενο κυρίως από την Χαλκίδα (εξού Χαλκιδική) και την Ερέτρια. Στο τέλος του 5ου αι. π.Χ. οι 32 σπουδαιότερες πόλεις ιδρύουν υπό την ηγεσία της Ολύνθου, το "κοινόν των Χαλκιδέων", το οποίο θα διαλυθεί το 379 π.Χ. από τους Σπαρτιάτες. Το 348 π.Χ. ο Φίλιππος ενσωματώνει την περιοχή στο Μακεδονικό Βασίλειο. Στα Ελληνιστικά χρόνια ιδρύονται τρεις μεγάλες πόλεις: Κασσανδρεία (315), Ουρανούπολις (315) και Αντιγόνη (στη μέση της Καλαμαριάς το 280 π.Χ.). Το 168 π.Χ. περνά στα χέρια των Ρωμαίων και παρακμάζει καθώς οι πόλεις της περιήλθαν υπό τον έλεγχο Ρωμαίων εμπόρων κυρίως.

Το Χριστιανισμό η Χαλκιδική πρέπει να ασπάστηκε το 50 μ.Χ. (τότε δηλαδή που ο Απόστολος Παύλος πηγαίνοντας από τους Φιλίππους στη Θεσσαλονίκη είχε περάσει και από την Απολλωνία). Στους Χριστιανικούς αιώνες θα δεχθεί πολλές καταστροφικές επιδρομές όπως των Γόθων (269), των Ούννων (6ο αι.) και των Καταλανών (1307). Κατά τον 9ο αι. οργανώνεται η μοναστική πολιτεία του Αγίου Όρους. Το 855 ο Βασίλειος Α' ο Μακεδών με χρυσόβουλο ορίζει "του λοιπού αθωρύβους και αταράχους διάγειν τους μοναχούς" έως της συνελείας του αιώνας. Κατά τον 10ο αι. ένα πλήθος μονυδρίων βρίσκονταν συγκεντρωμένο γύρω από τις Καρυές.

Το 963 κτίζεται η Μονή της Μ. Λαύρας και στη συνέχεια οι υπόλοιπες 19 Μονές. Έκτοτε η Αγιώνυμη πολιτεία αποτελεί ένα ιδιόμορφο κόσμο. Τόπος μυστηρίου, της σκληρής άσκησης και του πνευματικού προσανατολισμού, μπόρεσε να διασώσει στο χρόνο τους πολύτιμους θησαυρούς του, να καλλιεργήσει την ελληνοχριστιανική παιδεία και να συνδράμει στη διάσωση της εθνικής συνείδησης στις δύσκολες για το έθνος εποχές. Μετά τον 10ο αιώνα το μεγαλύτερο μέρος της καλλιεργούμενης γης πέρασε στα χέρια των Αγιορειτών ("Μετόχια"). Από τους συνοικισμούς δε των κολίγων των μονών προήλθαν πολλά νέα χωριά, που αναπτύχθηκαν πλάι στα υπάρχοντα. Μετά το 12ο αιώνα στα πλαίσια της τότε διοικητικής μεταρρύθμισης διαιρέθηκε στα καπετανίγια: Καλαμαριάς, Ερμηλείας, Ιερισσού, Κασσανδρείας και Λογγού. Στα μέσα του 14ου αιώνα ένα μεγάλο μέρος της Χαλκιδικής προσαρτήθηκε στο Σερβικό κράτος, ενώ πριν την υποδούλωση στους Τούρκους η Κασσάνδρα και άλλες παραλιακές περιοχές βρέθηκαν υπό τους Βενετούς.

Το 1430 υποδουλώθηκε στους Τούρκους και αποτέλεσε τμήμα του σαντζακιού της Θεσ/νίκης. Διαιρέθηκε σε τρεις φορολογικές περιφέρειες: της Κασσάνδρας, περιοριζόμενη στα φυσικά όριο της Χερσονήσου, των Χασικοχωρίων, που περιλαμβάνει "όλη την καλλιεργήσιμη γη και τα ήμερα

βουνά που εκτείνονται ως τον Τορωναίο και το Θερμαϊκό" και τέλος των Μαντεμοχωρίων. Ξεχωριστή βέβαια περιοχή αποτελούσε το Άγιο Όρος. Παρά τα ειδικά προνόμια κάθε περιφέρειας, την περίοδο της δουλείας οι Χαλκιδικιώτες υπέφεραν, όπως και οι υπόλοιποι έλληνες, από τις αυθαιρεσίες της τυραννικής εξουσίας. Μπόρεσαν όμως και την πίστη τους να μη χάσουν και την εθνική τους συνείδηση να διατηρήσουν. Στα τέλη του 18ου αιώνα όλες οι περιφέρειες σημειώνουν ανάπτυξη (αύξηση σιτοπαραγωγής, μεταξοσκωληκοτροφία, κτηνοτροφία). Εξαιτίας αυτής της ευημερίας τα παραλιακά χωριά αντιμετωπίζουν πολλές επιδρομές πειρατών. Στα Μαντεμοχώρια μάλιστα η Πύλη το 1775 εμπιστεύεται την εκμετάλλευση των αργυρωρυχείων στα 12 μεγάλα χωριά της περιοχής - στο "Κοινό των Μαδεμίων" - κι έτσι δημιουργείται ένας εκτεταμένος μεταλλευτικός συνεταιρισμός με χωριστή δική του κοινοτική διοίκηση. Τον Μάιο του 1821 επαναστατεί, υπό την ηγεσία του Εμμανουήλ Παππά, χωρίς επιτυχία με αποτέλεσμα να καταστραφεί ολοσχερώς. Θα δυναμώσει όμως πάλι και το 1854 θα συγκλονιστεί από νέα επανάσταση υπό τον Τσιάμη Καρατάσο. Επαναστατικός αέρας έπνευσε στη Χαλκιδική και το 1878, όμως οι Τούρκοι πήραν έγκαιρα προληπτικά μέτρα και η κίνηση ματαιώθηκε. Στις αρχές του αιώνα μας η Χαλκιδική παίρνει μέρος στο Μακεδονικό Αγώνα. Πολλοί Χαλκιδικιώτες όχι μόνο συμμετέχουν στα διάφορα σώματα των Μακεδονομάχων, αλλά φτιάχνουν και οι ίδιοι μικρότερα σώματα και πολεμούν κατά των κομιτατζήδων. Η πολυπόθητη ελευθερία θα έλθει τελικά τον Οκτώβριο του 1912.

Το 1922, τέλος, με την εγκατάσταση χιλιάδων προσφύγων από την Μ. Ασία άρχισε μια καινούρια εποχή στην ιστορία της Χαλκιδικής. Πλάι στα ντόπια χωριά φύτρωσαν 27 καινούρια, η συμβολή των οποίων στην οικονομική και πολιτιστική εξέλιξη της Χαλκιδικής είναι σοβαρότατη.